

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 325/2019-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Mario Buksa, právne služby, s. r. o., Červenej armády 1, Martin, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Mario Buksa, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 279/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 279/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 279/2007 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 415,51€ (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárii JUDr. Mario Buksa, právne služby, s. r. o., Červenej armády 1, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 325/2019-20 z 20. augusta 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 279/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti, v ktorej s'ťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavnú s'ťažnosť odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného v spore, v ktorom si žalobca uplatňuje náhradu škody vo výške 6 373,23 € ako náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Napadnuté konanie sa začalo podaním žaloby na okresnom súde 4. apríla 2007, ktorou si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej protiprávnym konaním žalovaného (trestné stíhanie proti žalovanému pre trestný čin ublíženia na zdraví bolo podmiennečne zastavené uznesením Okresnej prokuratúry Žilina č. k. 2 Pv 1612/04-21 z 1. marca 2005, pozn.).

Po opísaní priebehu napadnutého konania sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti poukazuje na opakovanú bezdôvodnú nečinnosť a nesústredenú činnosť okresného súdu, ktorého dôsledkom je neúmeraná dĺžka konania s absenciou právoplatného rozhodnutia po viac ako 12 rokoch od začatia konania.

3. Na základe už uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 279/2007 porušené boli a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov. Súčasne sa sťažovateľ domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € a úhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

4. Ústavný súd si v prípravnej fáze konania vyžiadal stanovisko okresného súdu k ústavnej sťažnosti. Podpredsedníčka okresného súdu v podaní sp. zn. 1SprS/168/2019 z 12. júla 2019, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 19. júla 2019, uviedla:

„... Konanie v predmetnej právnej veci začalo podaním žaloby na Okresnom súde Žilina dňa 04.04.2007 a jeho predmetom je žalobcom uplatnený nárok náhradu škody v sume 6.373,23 eur (192.000,- Sk) s príslušenstvom. Vzhľadom na predmet žaloby, a to náhradu škody spôsobenej na zdraví protiprávnym konaním tretej osoby, súd vykonával rozsiahle dokazovanie znaleckým posudkom, výsluchom svedkov, vyšetrovacím spisom s tým, že prvýkrát súd vecne rozhodol rozsudkom č.k. 8C 279/2007-116 dňa 12.06.2012.

Proti rozsudku Okresného súdu Žilina podal odvolanie žalobca, o ktorom rozhodol odvolací Krajský súd v Žiline dňa 23.01.2013 tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalobu v časti zamietol a vo výroku o trovách konania, zrušil a v uvedenom rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Vec sa aktuálne nachádza v štádiu čiastočne právoplatne skončenej veci a v časti uplatneného nároku po zrušení rozhodnutia odvolacím súdom...

... K ústavnej sťažnosti poznamenávam, že tak z obsahu spisového materiálu, ako aj z písomného vyjadrenia zákonnej sudkyne JUDr. Michaely Priesolovej vyplýva, že frekvenciu jednotlivých procesných úkonov súdu a postup súdu ovplyvnilo problematické ustanovenie osoby znalca za účelom vypracovania znaleckého posudku, resp. odborného vyjadrenia, keď na dopyt Okresného súdu Žilina na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky súd zistil, že v príslušnom odbore nie je zapísaný žiaden znalec, avšak súd bol viazaný rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým, bol súd prvej inštancie v ďalšom postupe viazaný vo veci nariadenia znaleckého dokazovania. Aktuálne je vo veci nariadené odborné vyjadrenie a touto úlohou bol poverený znalec z odboru Psychológia, pričom dňa 14.05.2019 bol spis predložený znalcovi za účelom vypracovania odborného vyjadrenia, k čomu majú strany povinnosť poskytnúť znalcovi súčinnosť. Znalcovi bola uložená lehota na vypracovanie odborného vyjadrenia 60 dní a po doručení odborného vyjadrenia a vykonaní procesných úkonov s tým spojených, súd nariadi vo veci pojednávanie s predpokladaným termínom pojednávania v septembri 2019. Podľa stanoviska zákonnej sudkyne, vec za splnenia procesných podmienok súd opätovne prejedná a vo veci rozhodne...“

5. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie a výzvou ústavného súdu na prípadné doplnenie vyjadrenia z 12. júla 2019 okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprS/168/2019 z 27. augusta 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 5. septembra 2019. Podpredsedníčka okresného súdu uviedla:

„... Pokiaľ k dnešnému dňu nebola vec právoplatne rozhodnutá, a to v celom predmete konania, ponechávam na rozhodnutí ústavného súdu, do akej miery zákonní sudcovia v predmetnej právnej veci zabezpečili procesný postup v súdnom konaní na

odstránenie stavu právnej neistoty procesnej strany, voči ktorej je uplatňovaný žalovaný nárok...“

Zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti.

6. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu zaujal stanovisko podaním z 11. septembra 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 13. septembra 2019.

6.1 Sťažovateľ vo svojom stanovisku uviedol, že okresný súd vo svojom vyjadrení uznáva, že nekonal vo veci plynulo a bez prieťahov z dôvodov na strane pôvodného zákonného sudcu a ustanovených znalcov.

6.2 Sťažovateľ poukázal aj na to, že pokiaľ okresný súd zdôvodňuje existenciu prieťahov v napadnutom konaní nečinnosťou znalcov, ich pracovnou zaneprázdnenosťou, tak podľa už ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu sa podávanie znaleckých posudkov považuje za integrálnu súčasť súdneho konania a za včasnosť a výber znalcov zodpovedá súd.

6.3. Sťažovateľ zároveň vo svojom stanovisku ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

8. Z obsahu sťažnosti, z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a chronologického prehľadu úkonov ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 4. apríla 2007 žalobca podal žalobu o náhradu škody vo výške 192 000 Sk s príslušenstvom,

- 15. júna 2009 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci samej, okresný súd vykonával výsluch účastníkov,
- 7. októbra 2009 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd pokračoval vo vykonávaní dokazovania,
- 11. decembra 2009 okresný súd uznesením č. k. 8 C 279/2007-71 nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctva a farmácie,
- 26. marca 2010 bol okresnému súdu doručený vypracovaný znalecký posudok, okresný súd následne doručoval znalecký posudok na vyjadrenie stranám,
- 12. marca 2012 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 23. máj 2012, po doplnení dokazovania okresný súd zamietol návrh na vykonanie dokazovania kontrolným znaleckým posudkom a odročil pojednávanie na 12. jún 2012 na účel vyhlásenia rozsudku,
- 12. júna 2012 okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 8 C 279/2007-116, ktorým zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 637,32 € (19 200 Sk), vo zvyšnej časti žalobu zamietol a nepriznal žalobcovi právo na náhradu trov konania, proti uvedenému rozsudku žalobca podal odvolanie,
- 23. januára 2013 Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodol o odvolaní žalobcu uznesením č. k. 7 Co 358/2012-152 [rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým návrh žalobcu vo zvyšnej časti zamietol a vo výroku trov konania zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie, v ostatnej časti sa rozsudku okresného súdu nedotkol],
- 18. februára 2013 bol spis spolu s uznesením odvolacieho súdu doručený okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 30. septembra 2015 okresný súd nariadil pojednávanie na 26. október 2015,
- 26. októbra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci, na ktorom okresný súd návrh žalobcu na doplnenie dokazovania osobným výsluchom svedkov, ktorí podali písomné vyjadrenia, zamietol, pojednávanie bolo odročené na neurčito na účel nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania,
- 8. decembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 8 C 279/2007-171 nariadil kontrolné znalecké dokazovanie,
- 9. decembra 2015 okresný súd zistil, že ustanovený znalec posudkovú činnosť nevykonáva,

- 19. mája 2016 okresný súd vykonával úkony smerujúce k zisteniu vhodnej osoby znalca,
- 28. septembra 2016 okresný súd uznesením č. k. 8 C 279/2007-191 nariadené kontrolné znalecké dokazovanie zrušil z dôvodu, že sa nepodarilo nájsť vhodnú osobu na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku iným znalcom,
- 27. septembra 2017 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd zamietol návrh žalobcu na doplnenie dokazovania výsluchom osobného lekára žalobcu z dôvodu, že ho považuje za nadbytočné,
- 22. januára 2018 rozhodol okresný súd uznesením č. k. 8 C 279/2007-210 o nariadení kontrolného znaleckého dokazovania na účel posúdenia zásadnej otázky pre rozhodnutie súdu,
- 22. júna 2018 znalec doručil okresnému súdu vypracovaný kontrolný znalecký posudok, ktorý okresný súd doručoval stranám sporu,
- 30. júla 2018 okresný súd uznesením č. k. 8 C 279/2007-247 na návrh žalobcu [žalobca žiadal doplniť otázky znalcovi v spolupráci s konzultantom v odbore psychológie, pozn.] uložil znalkyni Mgr. Emílii Kollárovej lehotu 45 dní na vypracovanie odborného vyjadrenia,
- 25. októbra 2018 sa spis vrátil okresnému súdu bez prevzatia ustanovenou znalkyňou,
- 19. novembra 2018 na výzvu okresného súdu znalkyňa oznámila, že je mimoriadne pracovne vyťažená a odborné vyjadrenie nemôže podať v súdom určenej lehote,
- 14. januára 2019 okresný súd uznesením č. k. 8 C 279/2007-266 zbavil znalkyňu Mgr. Kollárovú úlohou vypracovať odborné vyjadrenie, v lehote 60 dní poveril znalca PhDr. Franeka,
- 4. februára 2019 ustanovený znalec Mgr. Franek oznámil okresnému súdu, že nemôže podať odborné vyjadrenie v požadovanom čase pre svoju pracovnú vyťaženosť,
- 18. marca 2019 bola okresným súdom na základe uznesenia č. k. 8 C 279/2007-280 uložená povinnosť podať odborné vyjadrenie znalcovi PhDr. Ďanovskému, spis bol znalcovi predložený 15. mája 2019.

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

11. Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

18. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhradu škody tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Určitá faktická zložitosť v konkrétnom posudzovanom prípade vzišla z potreby

vykonávania znaleckého dokazovania, resp. odborného posúdenia, avšak podľa názoru ústavného súdu nezakladala dôvod na tak výrazné predĺženie napadnutého konania.

19. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. V danom prípade ústavný súd konštatuje, že v správaní sťažovateľa nevzhladol takú okolnosť, na základe ktorej by mu mohol byť pričítaný podiel na veci, v akom sa nachádzala v čase podania ústavnej sťažnosti, na druhej strane sťažovateľ čiastočne plnil žalobcovi na základe právoplatnej časti rozsudku okresného súdu (čo sa týka sumy 637,32 €), avšak napriek skutkovým okolnostiam záujem o dohodu so žalobcom neprejavil, hoci základ žaloby je daný.

21. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

21.1 Okresný súd už bezprostredne po doručení žaloby 4. apríla 2007 vo svojom postupe bol bezdôvodne nečinný, keď prvé pojednávanie nariadil na 15. jún 2009, teda po viac ako 2 rokoch od doručenia žaloby. Pri nariadených pojednávaniach a vykonávaní dokazovania postupoval v zásade plynule (pojednávania uskutočnené 15. júna 2009, 7. októbra 2009, nariadené znalecké dokazovanie 11. decembra 2009, pozn.) až do doručenia vypracovaného znaleckého posudku 26. marca 2010. Od tohto momentu okresný súd ostal opätovne bezdôvodne nečinný po dobu takmer 2 rokov (zaslanie znaleckého posudku stranám na vyjadrenie 12. marca 2012, pojednávanie vo veci 23. mája 2012 a vyhlásenie rozsudku 12. júna 2012, pozn.).

21.2 Po rozhodnutí odvolacieho súdu o odvolaní žalobcu (uznesenie krajského súdu č. k. 7 Co 358/2012-152 z 23. januára 2013, pozn.) bol spis vrátený okresnému súdu 18. februára 2013 na ďalšie konanie. V ďalšom ústavný súd konštatuje nečinnosť okresného súdu, ktorý vo veci neuskutočnil žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej

a pojednávanie nariadil až na 26. október 2015 (nečinnosť v trvaní 2 rokov a mesiacov, pozn.). Následná aktivita okresného súdu v období od októbra 2015 do decembra 2017 (2 roky) bola premietnutá do jediného uskutočneného pojednávania vo veci (27. septembra 2017, pozn.).

21.3 V dôsledku zániku funkcie doterajšieho zákonného sudcu bol predmetný spis na základe dodatku č. 12 k rozvrhu práce okresného súdu na rok 2017 pridelený novej zákonnej sudkyňi, ktorá od prevzatia spisu (15. decembra 2017, pozn.) vo veci priebežne koná. Plynulosť úkonov okresného súdu smerujúcich k nariadeniu kontrolného znaleckého dokazovania, resp. vyžiadania si odborného vyjadrenia znalca narušili skutočnosti mimo priamej dispozície okresného súdu (neprebratie súdneho spisu ustanovenou znalkyňou, ospravedlnenie sa znalkyne z 19. novembra 2018, ustanovenie nového znalca 14. januára 2019, ospravedlnenie sa znalca pre pracovnú zaťaženosť 4. februára 2019, pozn.). Ústavný súd na základe informácie o aktuálnom stave napadnutého konania konštatuje, že okresný súd nariadil pojednávanie na 28. október 2019.

22. Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu viaceré obdobia bezdôvodnej nečinnosti okresného súdu (v trvaní 7 rokov), ktoré v pomere k celkovej dĺžke napadnutého konania (viac ako 12 rokov) ústavný súd považuje za neospravedliteľné.

22.1 V súvislosti s postupom okresného súdu v napadnutom konaní po zmene zákonného sudcu a prebratím spisu novou zákonnou sudkyňou od 15. decembra 2017 ústavný súd konštatuje, že došlo k situácii, keď okresný súd musel viacnásobne pristúpiť k zmene ustanoveného znalca. Vykonanie dôkazu znaleckým posudkom, resp. zadováženie odborného vyjadrenia ako dôkazného prostriedku so sebou prináša určité predĺženie sporového konania, avšak je potrebné zdôrazniť, že nielen sporovým stranám, ale aj znalcovi v konaní vznikajú procesné povinnosti, splnenie ktorých zabezpečuje riadny priebeh konania.

22.2 Vo vzťahu k zadovážovaniu odborných vyjadrení je na rozhodnutí konajúceho súdu, či využije možnosť vynútiť si splnenie procesných povinností uložením poriadkovej pokuty [§ 102 ods. 1 písm. a) CSP], avšak je potrebné zároveň uviesť, že samotný inštitút poriadkovej pokuty je potrebné vnímať ako účinný nástroj súdu na zabezpečenie plynulosti konania. Preto i nevyužitie možnosti uloženia poriadkovej pokuty je možné

v ústavnoprávnom rozmere považovať za jednu z príčin vzniku zbytočných prietáhov ku konštatovaniu porušenia práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (porovnaj tiež II. ÚS 10/01).

V.

Závery ústavného súdu

23. Ústavnému súdu neostáva než konštatovať, že v napadnutom konaní okrem potreby odborného posúdenia sťaženia spoločenského uplatnenia vykonaním znaleckého dokazovania v počiatočnom štádiu konania vzišla požiadavka ďalšieho znaleckého dokazovania, resp. odborného vyjadrenia, ak okresný súd, rešpektujúc závery odvolacieho súdu uvedené v časti odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 7 Co 358/2012-152 (odvolací súd vytkol súdu prvej inštancie nedostatočne zistený skutkový stav), rozhodol o nariadení „kontrolného“ znaleckého dokazovania, resp. o vyžiadaní si odborného vyjadrenia vypracovaného znalcom. Tieto okolnosti viedli k predĺženiu napadnutého konania a boli znásobené problémami pri ustanovení znalca (odmietnutie vykonania úkonu dvoma znalcami, pozn.). Na druhej strane však ústavný súd nemôže prehliadnúť opakovanú nečinnosť okresného súdu (bod 22 odôvodnenia nálezu), ktorá znemožnila vydanie rozhodnutia vo veci z ústavnoprávneho hľadiska v akceptovateľnom čase.

23.1 Aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že správanie sa iných účastníkov konania ako sťažovateľa (teda aj znalcov) nie je síce *a priori* pričítateľné štátu, súdy ale majú povinnosť dbať na hladký priebeh procesu a dohliadnúť na to, aby prietahy na strane tretích osôb neviedli k porušovaniu práv sťažovateľa (porovnaj bod 46 rozsudku č. 76802/01 Hradecký proti Českej republike). Podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva sú znalci síce pri vypracovaní svojho znaleckého posudku nezávislí, podliehajú však kontrole súdnych orgánov, ktoré sú povinné zabezpečiť riadny priebeh vypracovania posudku (porovnaj bod 33 rozsudku č. 22771/04 Cambal proti Českej republike).

23.2 Z týchto dôvodov ústavný súd musel vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a jeho práva na jej prejednanie v primeranej lehote (bod 1 výroku nálezu).

23.3 Spor treba viesť rýchlo, účelne a bez prietáhov. Nemožno preto ponechať bez povšimnutia, že vzhľadom na predmet sporu a zmenu procesných predpisov musí okresný súd viac využívať ustanovenia Civilného sporového poriadku o prostriedkoch procesného útoku a procesnej obrany (§ 149 – § 151 CSP v spojení s § 470 ods. 1 a 2 CSP), ako aj ustanovenia o dokazovaní (osobitne § 185 a § 206 – § 210 CSP), keď žalobca je povinný tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré jeho právo navodzujú a na žalovanom je, aby tvrdil a preukázal okolnosti, ktoré právo žalobcu vylučujú.

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Ústavný súd formuloval príkaz konať (bod 2 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný v ďalšom postupovať striktnie podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP v spojitosti s § 206 a nasl. CSP s využitím všetkých procesných inštitútov, ktorými ho nové procesné predpisy účinné od 1. júla 2016 vybavili.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia zdôvodnil takto:

„Vzhľadom k dĺžke konania, trvaniu stavu právnej neistoty na strane sťažovateľa, postupu sťažovateľa v súdnom konaní, kedy nespôsobil svojou nečinnosťou alebo neplnením uložených povinností žiadne prietahy v konaní, vzhľadom k tomu, že splnil povinnosť nahradiť škodu žalobcovi v súlade s jediným rozhodnutím súdu (hoci neprávoplatnému) vo veci samej a vzhľadom k reálne existujúcej hrozbe, že v prípade ak by súd žalobe vyhovel a žalovaný by musel zaplatiť úrok z omeškania zo žalovanej sumy od dátumu uvedeného v žalobe, t. j. od 03.03.2007 do zaplataenia, má žalobca za to, že mu v dôsledku prietahov v konaní spôsobených súdom, hrozí reálna škoda minimálne vo forme povinnosti zaplatiť úroky z omeškania. Po úhrade súdom priznanej istiny a úrokov z omeškania podľa neprávoplatného rozsudku (13.03.2013) predstavujú úroky z omeškania zo zvyšnej časti v žalobe uplatnenej istiny 544,92 EUR ročne a z celej uplatnenej istiny úrok z omeškania predstavoval čiastku 605,45 EUR ročne. Toto je reálna hrozba vzniku škody, ktorá v dôsledku prietahov v konaní hrozí sťažovateľovi.“

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľom nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

30. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 279/2007, osobitne na obdobia nečinnosti, ktoré spolu trvali sedem rokov, berúc do úvahy, že predmetom sporu je náhrada škody z titulu ujmy na zdraví žalobcu, ktorá vznikla protiprávnym konaním žalovaného, teda sťažovateľa, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané (bod 3 výroku nálezu).

VII. Trovy konania

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2018, ktorá bola 980 €.

33. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) právnenému zástupcovi sťažovateľa. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (2 x 163,33 €) spolu s režijným paušálom (2 x 9,80 €) predstavuje sumu 346,26 €, ku ktorej je potrebné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľa platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom tak predstavujú sumu 415,51 € vrátane 20 % DPH. Písomné vyjadrenie sťažovateľa z 11. septembra 2019 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu právnenému zástupcovi sťažovateľa zaň nepriznal.

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa Advokátskej kancelárii JUDr. Mario Buksa, právne služby, s. r. o., v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2019